

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir

توضیح المسائل امام / احکام خمس / موارد مصرف خمس، کسب اجازه، هدیه و شهریه حوزوی

موارد مصرف خمس، کسب اجازه، هدیه و شهریه حوزوی

موارد مصرف خمس، کسب اجازه، هدیه و شهریه حوزوی

س ۱۰۱۳. بعضی از اشخاص از طرف خود اقدام به پرداخت قبض آب و برق سادات می کنند، آیا احتساب آن از خمس جایز است یا خیر؟

ج. باید با اجازه دفتر یا وکیل ما باشد و نسبت به موارد قبلی با توجه به مبلغ آن با بخش وجوهات مطرح کنید.

س ۱۰۱۴. آیا حضرت عالی مصرف ثلث سهم مبارک امام (ع) را برای خرید و توزیع کتاب های دینی، اجازه می فرمایید؟

ج. اگر وکلای مجاز ما تهیه و توزیع کتاب های مفید دینی را لازم بدانند، جایز است که از ثلثی که مجاز به صرف آن در موارد معین شرعی هستند، آن کار را انجام دهند.

س ۱۰۱۵. آیا جایز است سهم سادات به علویه فقیری که ازدواج کرده و فرزندی دارد ولی شوهرش غیر علوی و فقیر است، داده شود، و آیا او می تواند آن را صرف فرزندان و شوهرش نماید؟

ج. اگر شوهر بر اثر فقر نتواند نفقه همسرش را بدهد و همسر وی هم شرعاً فقیر باشد، می تواند برای رفع نیازش، سهم سادات بگیرد و آن را برای خود و فرزندان و حتی شوهرش مصرف کند.

س ۱۰۱۶. گرفتن سهم امام (ع) و سهم سادات توسط اشخاصی که علاوه بر شهریه حوزه درآمدهای دیگری که برای تأمین زندگی آن ها کافی است داشته باشند، چه حکمی دارد؟

ج. کسی که شرعاً مستحق نبوده و مشمول مقررات شهریه حوزه هم نباشد، گرفتن سهمین برای او جایز نیست.

س ۱۰۱۷. زن علویه ای ادعا می کند که پدرش در پرداخت هزینه خانواده اش کوتاهی نموده و مجبور به گدایی در کنار مساجد شده اند تا از این طریق مالی به دست آورده و مصرف کنند. اهالی منطقه هم آن سید را فردی ثروتمند، ولی خسیس نسبت به خانواده اش می دانند، آیا دادن نفقه آنان از سهم سادات جایز است؟ و بر فرض که پدر بگوید که بر من فقط دادن هزینه پوشاک و خوراک واجب است، ولی پرداخت بقیه مخارج مثل لوازم اختصاصی زنان و پول روزانه کودکان، واجب نیست، آیا می توان به مقدار رفع احتیاج از سهم سادات به آنان داد؟

ج. در صورت اول اگر نمی توانند نفقه خود را از پدرشان بگیرند، جایز است به مقدار نفقه از سهم سادات به آنان داده شود. همچنین در صورت دوم، اگر علاوه بر خوراک و پوشاک، به چیز دیگری که مناسب حالشان است، نیاز داشته باشند، جایز است به مقدار رفع نیاز از سهم سادات به آنان پرداخت شود.

س ۱۰۱۸. آیا اجازه می فرمایید که افرادی خودشان سهم سادات را به سادات فقیر بدهند؟

ج. کسی که سهم سادات بر عهده اوست، واجب است در پرداخت آن به مستحقین اجازه بگیرد.

س ۱۰۱۹. آیا مقلدین حضرت عالی در مصرف خمس می توانند سهم سادات را به سید فقیر بدهند یا این که باید همه خمس یعنی سهم سادات و سهم امام (ع) را تحویل وکیل شما بدهند تا در موارد شرعی آن مصرف کند؟

ج. در این رابطه فرقی بین سهم سادات و سهم مبارک امام (ع) نیست.

س ۱۰۲۰. آیا حقوق شرعی (خمس، ردّ مظالم، زکات) از شئون حکومت است یا خیر؟ و کسی که خمس بر عهده اوست، آیا می تواند خودش سهم سادات و ردّ مظالم و زکات را به افراد مستحق بدهد؟

ج. در زکات و ردّ مظالم جایز است که خودش آنها را به فقرا و متدین و عقیف بدهد، هرچند مطابق احتیاط، آن است که با اذن حاکم شرع باشد، ولی در خمس واجب است که همه آن را به دفتر ما و یا به یکی از وکلای مجاز ما تحویل دهد تا در موارد شرعی که برای آن مقرر شده، مصرف شود، و یا در پرداخت آن به مستحقین اجازه بگیرد.

س ۱۰۲۱. آیا ساداتی که دارای شغل و کسبی هستند، استحقاق خمس دارند یا خیر؟ امیدوارم توضیح فرمایید.

ج. اگر درآمد آنان برای زندگی شان به طور متعارف و مناسب با شأن عرفی شان کافی باشد، فقیر محسوب نمی شوند و مستحق خمس نیستند.

س ۱۰۲۲. جوانی بیست و پنج ساله و کارمند هستم، تا به حال مجرد بوده و با پدر و مادرم زندگی می کنم، پدرم پیرمردی کهن سال و از کارافتاده است که درآمدی ندارد و چهار سال است که همه مخارج زندگی را من تأمین می کنم. با توجه به این که نمی توانم هم خمس درآمد سالانه را بدهم و هم مخارج زندگی را تأمین کنم، و مبلغ نوزده هزار تومان هم از خمس درآمد سال های قبل بدهکارم و آن را یادداشت کرده ام تا بعداً بپردازم، خواهشمندم توضیح فرمایید که آیا جایز است خمس درآمدهای سال را به نزدیکان خود مثل پدر و مادر بدهم؟

ج. اگر پدر و مادر شما قدرت مالی اداره امور زندگی خود را ندارند و شما توانایی کمک به آنان را دارید، کمک به آنان بر شما واجب می شود، و آن چه را که جهت تأمین نفقه آنان می پردازید، جزو مؤونه شما محسوب است، ولی شرعاً نمی توانید آن را به جای خمس که دادن آن هم واجب است، حساب نمایید.

س ۱۰۲۳. مبلغی بابت سهم مبارک امام (ع) بر عهده من است که باید آن را به حضرت عالی بپردازم، و از طرفی مسجدی هست که احتیاج به کمک دارد، آیا اجازه می فرمایید که مبلغ مزبور را به امام جماعت آن مسجد بدهم تا در ساختمان و تکمیل آن مصرف نماید؟

ج. در حال حاضر، سهمین مبارکین (خمس) برای اداره ی حوزه های علمیه، مورد نیاز است؛ برای این گونه امور از کمک های مؤمنین استفاده شود.

س ۱۰۲۴. با توجه به این که احتمال می دهیم پدر ما در زمان حیات خمس اموال خود را به طور کامل نپرداخته باشد، و ما قطعه ای از زمین های او را برای ساخت بیمارستان بخشیده ایم، آیا می توان آن زمین را از خمس اموال متوفی حساب کرد؟

. زمین مذکور به عنوان خمس محسوب نمی شود.

س ۱۰۲۵. در چه مواردی بخشیدن خمس به کسی که آن را می دهد، جایز است؟

ج. سهم مبارک امام (ع) و سهم سادات، قابل بخشش نیست.

س ۱۰۲۶. شخصی در پایان سال خمسی، به طور مثال پس از پرداخت خمس، صد هزار تومان خمس داده شده برایش باقی مانده، اگر در سال بعد مقدار آن به صد و پنجاه هزار تومان برسد، آیا در سال جدید باید خمس پنجاه هزار تومان را بپردازد یا اینکه باید دوباره خمس صد و پنجاه هزار تومان را بدهد؟

ج. اگر صد هزار تومان پس از حصول اولین درآمد سال مصرف شده باشد، فقط خمس پنجاه هزار تومان واجب است.

س ۱۰۲۷. طلاب علوم دینی که هنوز ازدواج نکرده اند و مسکنی ندارند، اگر درآمدی از طریق تبلیغ و کار یا سهم امام (ع) داشته باشند، آیا مشمول خمس است یا این که می توانند بدون پرداخت خمس، آن را به این دلیل که از وجوب خمس استثناء شده، برای هزینه های ازدواج پس انداز کنند؟

ج. حقوق شرعی که از طرف مراجع به طلاب محترمی اهدا می شود که مشغول تحصیل در حوزه های علوم دینی هستند، خمس ندارد، ولی سایر درآمدهایی که از راه تبلیغ و کار دارند، اگر تا سر سال خمسی باقی بماند، خمس آن واجب است.

س ۱۰۲۸. اگر شخصی پس اندازی داشته باشد که مخلوطی از مال مخمس و غیر مخمس است و گاهی از آن برای مخارج خود برداشت کرده و گاهی هم به آن اضافه می کند. با توجه به این که مقدار مال مخمس معلوم است، آیا پرداخت خمس مجموع مبلغ باقی مانده واجب است یا این که باید فقط خمس مال غیر مخمس را بدهد؟

ج. اگر مال مخمس با غیر مخمس مخلوط شود و یا در یک حساب باشد و فرد بدون نیت از آن حساب برداشت کند و یا حتی با نیت مال مخمس، برداشت نماید و در مؤونه صرف کند و به مقدار مخمس یا کمتر در حساب باقی بماند، مقدار باقی مانده خمس ندارد.

س ۱۰۲۹. کفنی را خریده و چندین سال مانده است، آیا پرداخت خمس آن واجب است یا این که فقط پرداخت خمس قیمت خرید آن واجب است؟

ج. پولی که با آن کفن خریده، اگر مخمس باشد، دیگر خمس ندارد و گرنه باید خمس قیمت کفن در سر سال خمسی اول را (با محاسبه تنزل ارزش پول) بپردازد.

س ۱۰۳۰. من طلبه علوم دینی هستم، مقداری پول داشتم که با آن و کمک دیگران و استفاده از سهم سادات و گرفتن قرض، توانستم خانه کوچکی بخرم و اکنون آن را فروخته ام، اگر بر پول آن سال بگذرد و خانه ای نخرم، آیا به آن پول که آماده برای خرید خانه است، خمس تعلق می گیرد؟

ج. خانه ای که از شهریه حوزه علمیه و کمک افراد خیر و حقوق شرعی دیگر و قرض خریداری شده، پول فروش آن خمس ندارد.